

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
POBOČKA V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1960

BRNO 1961

Slovanské sídliště v Nevšově, okr. Gottwaldov.

Čeněk Staňa

Tab. 39.

V březnu 1960 byly při drenážkování v poloze "Padělky" v Nevšově, okres Gottwaldov, proříznuty slovanské sídlištní vrstvy a narušeny sídlištní jámy. Lokalitu objevil V.Švihálek ze Slavičína, který tam nasbíral slovanské střepy ze střední a mladší doby hradištní a oznámil nález Archeologickému ústavu ČSAV, odb. v Brně. Při prohlídce naleziště dne 26.3.1960 jsem zjistil pozůstatky sídlištních jam, které byly vyplněny popelovitou, tmavě šedohnědou hlínou, v níž byly opálené, drobné kameny, menší počet zvířecích kostí a nečetné slovanské střepy. Sídliště leží asi 1 km jižně od obce, na úpatí stráně obrácené k západu, na levém břehu potoka Říky, a je vzdáleno asi 2 km na severovýchod od známé lokality "Gradca", která byla patrně hradištěm /známe odtamtud kostrové hroby z 9. a z 11. století; k tomu srovn. Č.Staňa, Slovanský kostrový hrob z hradiště Gradca u Rudimova, Přehled výzkumů 1958, Brno 1958, 97-98; J.Mana-Fr. Pindák, Provincia Zlawizinensis seu Grandzensis, Zprávy okresního musea ve Val.Kloboukách 1958/II, 95-98; J.Mana, Gradca v IX. a X. století, tj. v údobí Velkomoravské říše, Vlastivědné kapitoly z Valašskokloboucka, 1959/II, 49-50/.

Keramický materiál nasbíraný na tomto sídlišti je možno rozdělit na dvě skupiny. Starší střepy jsou podobné nálezům ze sídliště ve Slavičíně /srov. výše/. Jsou zhotoveny z písčitého materiálu, jejich povrch je drsný, krupičkovitý, výzdoba sestává z jednoduchých horizontálních rýh a vlnic a z vícenásobných vlnic. Na jednom zlomku dna je vystouplá kruhová ploška o průměru 1,5cm. Pro keramiku mladší skupiny je příznačné, že je vyrobena z tuhového materiálu, což vtisklo zlomkům jednotný ráz. Z mladších střepů je třeba vyzvednout pět zlomků jedné otevřené, konické nádoby. Její poněkud zduřený okraj, nahoře uvnitř nálevkovitě seříznutý, je oddělen od těla žlábkem. Tělo bylo členěno dvěma lištami, asi 12mm širokými a 2mm vysokými. Jedna z nich je zdobena drobnou jednoduchou vlnicí. Tato mladší keramika pochází patrně z počátku 11. století.

Starší materiál ze sídliště lze datovat shodně s nálezy ze Slavičína do 9. století. K uvedeným dvěma sídlišťím bude patrně možno přiřadit ještě sídliště, které objevil J.Juračka na "Hradské nivě" u Bojkovic, v nevelké vzdálenosti od známého mohylníku, vysoko na návrší lehce k jihu skloněném^{1/}.

Nálezy z posledních tří let znovu oživily otázku významu Gradce, která leží na předělu úvodí Váhu a Moravy, je obklopena sítí slovanských nalezišť z doby velkomoravské, k nimž kromě zmíněných sídlišť patří mohyly na "Hradské nivě" u Bojkovic a v katastru obce Rudimova v poloze "Důbravy", "Kruhy" a "Spálice"^{2/}, z nichž poslední leží v bezprostřední blízkosti předpokládaného hradiště, opevnění však nelze, přes všechny snahy, při terénním průzkumu objevit^{3/}.

P o z n á m k y :

1/ Jos.Juračkovi, dobrovolnému pracovníku bojkovického musea, děkuji srdečně, že mě tuto lokalitu ukázal v terénu. Při pochůzce na jaře 1959 jsme tam získali drobné omšelé střípky, které je možno stejně hodnotit, jako materiál ze Sla-

vičina.

- 2/ O objevu v katastru obce Rudimova se velmi zasloužil místní pracovník B. Diatel, jehož vzorné nálezné zprávy jsou uloženy v archivu Archeologického ústavu ČSAV, odb. v Brně, č.j. 138/60, 140/60, 141/60. Nálezy B. Diatela uveřejnil J. Pavelčík v článku v Přehledu výzkumů 1958, 69.
- 3/ Přiložený situační náčrt je upravený a doplněný výřez mapky, kterou sestavil J. Juračka a nakreslil L. Lahuta.

Slawische Siedlung in Nevšová, Bez. Gottwaldov.

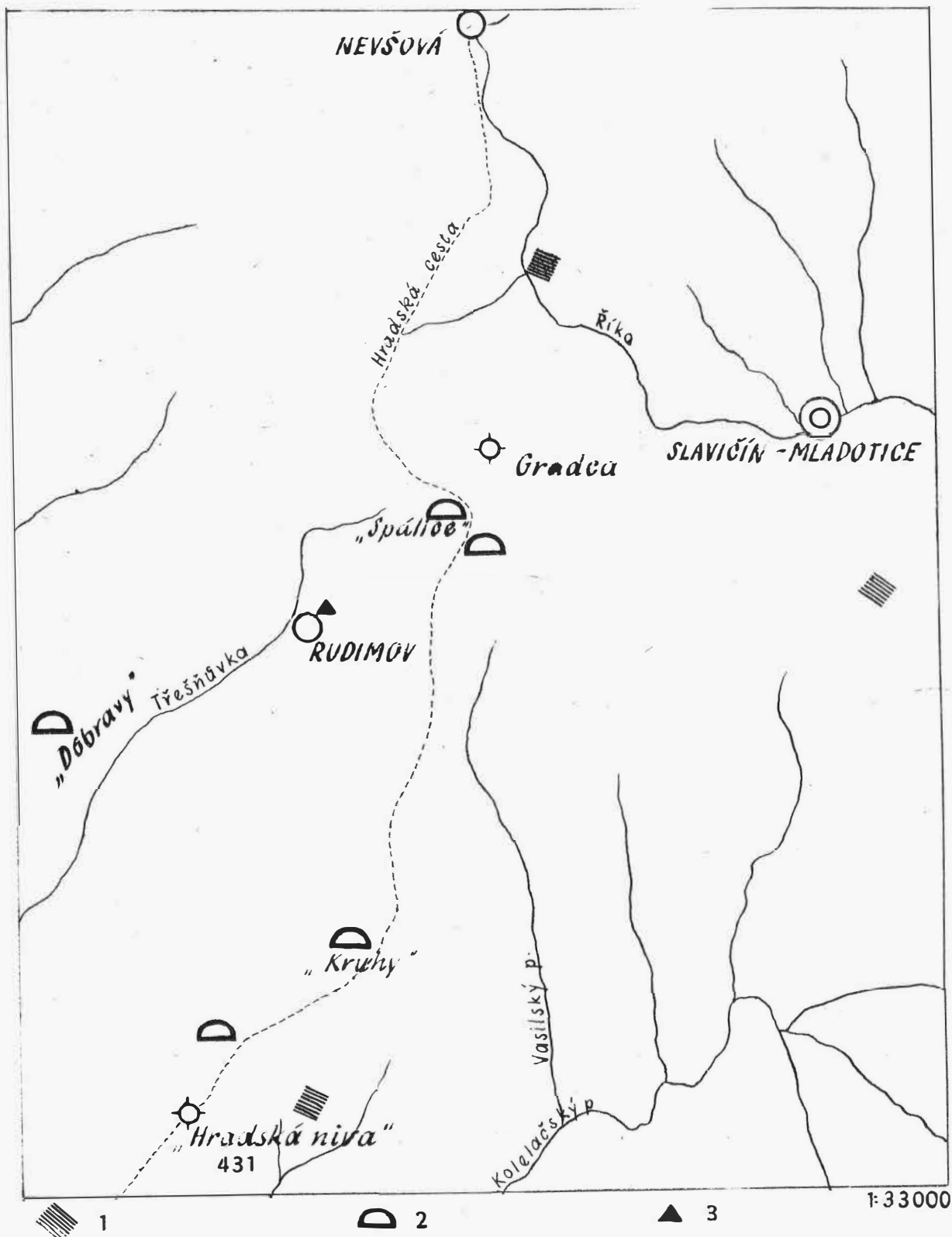
Im Frühjahr 1960 wurde eine slawische Siedlung in Nevšová, Bez. Gottwaldov, in der Flur "Padělky", ungefähr 1 km südlich der Gemeinde entfernt, erfasst. Das gewonnene keramische Material kann man einesteils vorläufig in das 9. Jahrh., anderenteils in den Beginn des 11. Jahrh. /Scherben aus Graphitmaterial/, einreihen. Diese Siedlung ist ungefähr 2 km von dem bekannten Burgwall "Gradca" entfernt, aus dessen nächster Umgebung wir heute bereits drei grossmährische Siedlungen und vier slawische Hügelgräberfelder kennen.

Slovanské sídliště v Hulíně, okr. Kroměříž.

Čeněk Staňa

V jižním cípu katastrálního území města Hulína, okres Kroměříž, jihozápadně od obce Záhlnic, je již od osmdesátých let minulého století známo rozsáhlé slovanské sídliště, v inundačním terénu na vyvýšenině zvané "Sedliska"^{1/}. Z tohoto místa také pochází železná radlice a železná sekerka s laloky. Na podzim roku 1950 získal tam větší počet slovanských střepů B. Štruhala, správce holešovského musea^{2/}, a později V. Spurný z Archeologického ústavu v Praze^{3/}. Již v roce 1869 upozornil Ed. Peck^{4/}, že jsou kulturní vrstvy také asi o 1000 m severněji na podobném návršíčku při levém břehu regulované říčky Rusavy, v poloze "Housenov", kde prý asi kolem roku 1880 "uhodili dělníci na celou řadu hrobů kostrových s nádobami většími i menšími"^{5/}. Toto návrší bylo v září 1960 rozebíráno bagry a hlína byla použita pro vybudování hráze nového rybníka. Když jsem se po ohlášení nálezu insp. Jar. Krylem našemu ústavu na naleziště dostavil, bylo již celé návrší obnaženo, takže jsem mohl prohlédnout jen několik rozrušených zbytků spodních částí jam. Získal jsem pouze malý počet střepů, dva zlomky hliněných pekáčů, úlomky svoru, několik zvířecích kostí a drobných uhlíků. Keramika ze sídliště na Housenově je shodná s mladšími střepy na Sedliskách a lze ji podle dosavadních zkušeností datovat do 10. století.

Wyvýšenina Housenov byla úplně rozebrána na hráze rybníka a s ní zmizely všechny stopy po staroslovanském sídlišti.

Tab. 39. Velkomoravské nálezíště v okolí hradiště " Gradca " / okr. Gottwaldov/.
 Grossmährische Fundorte in der Umgebung des Burgwalles " Gradca ". - 1
 sídliště /Siedlung /, 2 mohyly / Hügelgräber /, 3 ojedinelý nález -
 /Streugund/.

P ř e h l e d v ý z k u m ů 1960.

- Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně,
Stalinovy sady 19/23.
- Odpovědný redaktor: PhDr. et Dr. Sc. Josef Poulík.
- Redaktoři : PhDr. Jiří Říhovský a PhDr. Anna Medunová.
- Překlady: prom. hist. R. Tichý a E. Tichá.
- Kresby: B. Ludikovská.
- Na titulní stránce: Pozlacený gombík z pohřebiště u VI. kostela
v Mikulčicích.
- Vydáno jako rukopis - 300 kusů - neprodejné.